

MEDALJERSTVO HINKA JUHNA IZ FUNDUSA MODERNE GALERIJE

Hrvatski kipar Hinko Juhn (Podgorač, 9. lipnja 1891. - Zagreb, 5. rujna 1940.) ponajprije je prepoznat kao vrstan keramoplastičar i začetnik keramičarske umjetnosti u Hrvatskoj. Ususret obilježavanju osamdesete godišnjice smrti tog umjetnika, vrijedno je podsjetiti se na njegova medaljerska djela koja se nalaze u fundusu Moderne galerije u Zagrebu. Ta djela uglavnom obrađuju sportsku tematiku, osim jedne portretne plakete. Medalje i plakete posvećene su zagrebačkim sportskim klubovima i sportskim manifestacijama održanim u Zagrebu tridesetih godina 20. stoljeća.

Hinko Juhn pripadao je prvom naraštaju polaznika Više škole za umjetnost i umjetni obrt (danas Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu), 1907. godine. Diplomirao je 1911. godine u klasi profesora Roberta Frangeša - Mihanovića i Rudolfa Valdeca, a potom se stručno usavršavao u Firenci. Radi razvijanja i usavršavanja keramičarskih umjetničkih znanja, od 1918. godine usavršavao se u Češkoj, Njemačkoj i Austriji. Kao specijalist za keramiku, na poziv svojih profesora, organizirao je keramičarski odjel na Zagrebačkoj likovnoj višoj školi, gdje je kao pomoćni učitelj vodio tečajeve iz keramike od 1921. do 1924. godine. Početkom akademske 1924./25. godine imenovan je stručnim učiteljem Državne obrtne škole u Zagrebu. Podučavao je modeliranje u keramici, pristupajući obrazovanju učenika po najsuvremenijim pedagoškim metodama. Pored pedagoškog rada, njegov keramičarski opus obilježava i izrada raznorodnih predmeta uporabne namjene. Izrađivao je i keramičke reljefe i druge lončarske i kiparske reljefe za interijere i eksterijere javnih prostora. Juhnov kiparski opus obilježavaju djela male plastike, a radio je u sadri, bronci i terakoti. U sitnoj plastici izrađivao je ženske aktove, portretne reljefe te medalje i plakete sportske tematike. Često je izlagao u zemlji i inozemstvu od 1912. do 1940. godine, a osobito u sklopu *Proljetnog salona* (1916. - 1928.).

Vrlo su popularne izvanredno oblikovane autorove sportske medalje nastale dvadesetih¹ i naročito tridesetih godina prošloga stoljeća posvećene zagrebačkim sportskim klubovima aktivnim u to vrijeme, kao što su *HŠK Concordia*,² *Zagrebačka*

¹ Hinko Juhn autor je sveukupno osam sportskih medaljerskih djela. Radovi iz dvadesetih godina jesu trodijelna medalja za *Hrvačko natjecanje AŠK Croatia* iz Zagreba, 1921. godine, i medalja izvedena u povodu židovskog omladinskog kongresa u Beogradu 1923. - *Makabija* (Davorin Vujčić, Hinko Juhn, ArTresor, Zagreb, 2009., str. 143., 144., 147., 190.).

² Hrvatski športski klub (HŠK) Concordia osnovan je u Zagrebu kao Srednjoškolski športski klub i djelovao je u više sportskih disciplina.

*streljačka družina*³, *I. hrvatski moto-klub Zagreb*⁴ ili su bile namijenjene sportskim manifestacijama održanim u Zagrebu: *Aeronautička izložba u Zagrebu*, 1931. g.; 5. *Balkanske igre u Zagrebu*⁵, 1934. g. i *Prvenstvo Jugoslavije u mačevanju*, 1936. godine.

Portretna plaketa

1. *Portret muškarca*

1928. g.

jednostrana plaketa

lijevanje, bronca

265 x 223 mm

inv. br. MG-1334

³ Osnivanje i rad Građanskog streljačkog društva u Zagrebu (1786. g.), kao i u ostalim hrvatskim gradovima, odvijalo se u skladu s prosvjetiteljskim idejama druge polovice 18. stoljeća, a 1926. godine osnovana je Zagrebačka savezna streljačka družina i utvrđena su njezina pravila. Prema njima zadatak je streljačke družine da „njeguje vježbe gađanja” te „obrazuje spremne i sposobne strelce” koji će pripomoći „jačanju zemaljske obrane”. (Izvor: <http://www.zsa.hr/images/stories/monografija/monografija.pdf>)

⁴ Prvi motociklistički klub u Hrvatskoj osnovan je u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca 1921. godine u Zagrebu pod imenom „I. Hrvatski moto klub”. Godine 1932. klub je u Zagrebu izgradio novo motociklističko trkalište „Miramare“ s elipsastom stazom dugom 750 m. Na toj prvorazrednoj stazi uzdizale su se nove mlade generacije trkališnih vozača, a najpopularnije su bile *speedway* utrke na motociklima kakav je prikazao Juhn na ovoj plaketi. Članovi „I. Hrvatskog moto kluba“ jedanaest su godina za redom bili prvaci bivše države u cestovnim moto utrkama. 1946. godine klub je promijenio ime u „Auto moto društvo Zagreb“, a 1990. godine bilo je vraćeno povijesno ime „I. Hrvatski motociklistički klub - Zagreb“, ime pod kojim klub i danas djeluje. (Izvor: <http://www.oldest.hr/1-Hrvatski-moto-klub.php>; Davorin Vujčić, Hinko Juhn, ArTresor, Zagreb, 2009., str. 191.)

⁵ Balkanske igre kao regionalna atletska manifestacija osnovane su 1929. godine, a 5. Balkanske igre održane su u Zagrebu 1934. godine i povod su oblikovanju navedene medalje. (Izvor: <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=4943>)

Poprsje zrelog muškarca u profilu na lijevo: s brkovima, čelav; blagi podbradak, u građanskom odijelu jakne s reverima, ovratnik košulje i kravata. Uz rub dolje lijevo signatura u obliku monograma: H. J. Poprsje je oblikovano u plitkom reljefu, minuciozno izvedenih portretnih karakteristika.

Brončana plaketa aplicirana na drvenu pačetvorinu (389 x 327 mm).

Sportske medalje i plakete

Sportska odličja zbog njihove forme i sadržaja oduvijek su bila poticaj za oblikovanje mnogim kiparima. U njima mogu iskazati kompozicijske i ikonografske vještine. U prvom je planu figurativni prikaz s tijelom u pokretu ili svojevrsni stilizirani sadržaj. U Zbirci medalja i plaketa Moderne galerije nalazi se 250 sportskih i 40 sokolskih odličja⁶, a nemali broj djela su vrsnih hrvatskih kipara⁷, od prve sportske plakete Roberta Frangeša - Mihanovića, *Bacač kamena*, 1905. - 1923. godine⁸, do natjecateljskih medalja Stipe Sikirice oblikovanih za *Univerzijadu* održanu u Zagrebu 1987. godine. Ivan Meštrović autor je *medalje Domagojevi strijelci* iz 1931. godine. Ivo Kerdić lijevao je medalju za *II. Balkanske igre* koje su se trebale održati u Istanbulu 1933. godine. Kerdić je autor brojnih medalja sportske tematike.⁹ Frano Meneghello Dinčić autor je medalja *Streljački savez Jugoslavije*, 1955. godine, i *XV. Balkanske atletske igre* održane u Beogradu 1956. godine¹⁰.

Moderna galerija raspolaže s kvalitetnim medaljerskim opusom Hinka Juhna. Tijekom 1930-ih godina Juhn intezivno se bavio sportskim medaljama i plaketama u duhu najboljeg oblikovanja svojstvenog *Art Decou*, s obilježjima secesijske stilizacije i zaobljenih geometrijskih volumena, bilo dinamičnih figura raznih sportaša (*H. Š. K. Concordia*, 1931. g., sl. 2., 2.a., 2.b., 2.c.; *Zagrebačka streljačka družina*, 1934. g., sl. 5., 5.a., 5.b., 5.c.; *Balkanske igre, Zagreb*, 1934., sl. 6., 6.a.; *Prvenstvo Jugoslavije u mačevanju*, 1936. g., sl. 7., 7.a.) ili pak njihovih mehaničkih rekvizita kao što su zrakoplov (*Aeronautička izložba Zagreb*, 1931. g., sl. 3.) ili motorkotač (*Otvorenje trkališta „Miramare / I. hrvatskog moto-kluba Zagreb*, 1932. g., sl. 4., 4.a., 4.b.).¹¹

2. HŠK Concordia

1931. g.

jednostrana medalja

⁶ *Hrvatski sokol* je organizacija ustrojena radi promicanja tjelovježbe i širenja nacionalne svijesti među Hrvatima, a prva je organizacija osnovana u Zagrebu 1874. godine, po uzoru na češki *Sokol*.

⁷ *Tatijana Gareljić*, Zbirka inž. Dragutina Mandla, Moderna galerija, Zagreb, 2009., str. 19., 20., 21., 22., 23., 26.; *Tatijana Gareljić*, Zagrebački kovničari i graveri, Moderna galerija, Zagreb, 2010., str. 10., 11., 12., 13., 16., 17., 18., 19.

⁸ *Tatijana Gareljić*, Robert Frangeš - Mihanović, Moderna galerija, 2015., str. 14.-15., 39.

⁹ *Tatijana Gareljić*, Ivo Kerdić, Moderna galerija, Zagreb, 2011., str. 7., 8., 10., 14., 15., 16., 26., 34., 57., 58., 59., 64., 65., 66., 75., 85.

¹⁰ Navedeni su poneki autori i djela. Tema sportskih medalja i plaketa zaslužuje prikaz u posebnom prilogu zbog svoje opsežnosti i raznorodnosti.

¹¹ *Davorin Vujčić*, Hinko Juhn, ArTresor, Zagreb, 2009., str. 147.

kovanje, bronca
 Ø = 50 mm
 inv. br. MG-2892-744

U polju, na ravnoj liniji (povišenog segmenta), četiri figure sportaša u pokretu, sa sportskim rekvizitima. U desnom polju dva mladića: u prvom planu nogometaš na lijevo; u drugom planu bacač kugle s leđa i zastavica. U lijevom polju dvije djevojke: u prvom planu igračica hazene na desno; u drugom planu tenisačica na desno. Uz rub gore godine: 1906 - 1931. Dolje, u povišenom segmentu, natpis u dva retka: HŠK / CONCORDIA. Signatura dolje desno u obliku monograma: H. J.

2.a. HŠK Concordia

1931. g.
 jednostrana medalja
 pozlaćeno; kovanje, bronca
 Ø = 50 mm
 inv. br. MG-2892-745

Figuralni prikaz kao 2. Razlika je u natpisu. Uz rub gore natpis je: HŠK CONCORDIA. U odsječku dolje ukriženi floret i sablja s maskom po sredini.

2.b. HŠK Concordia

1931. g.
jednostrana medalja
posrebreno; kovanje, bronca
Ø = 50 mm
inv. br. MG-2892-746

Isto kao 2.a.

2.c. HŠK Concordia

1931. g.
jednostrana medalja
posrebreno; kovanje, bronca
Ø = 50 mm
inv. br. MG-2892-747

Isto kao 2.

3. *Aeronautička izložba Zagreb*

1931. g.
jednostrana plaketa
kovanje, bronca
41 x 56 mm
inv. br. MG-2892-743

U polju izražene pačetvorine zaobljenih kutova, dvokrilni avion s propelerom na desno. U polju dolje desno natpis u dva retka: AERONAUTIČKA IZLOŽBA / MEETING / ZAGREB / MAI 1931; Signatura dolje lijevo u obliku monograma: H. J.

4. *I. hrvatski moto-klub Zagreb / Otvorenje trkališta „Miramare*

1932. g.
jednostrana plaketa
kovanje, bronca
41 x 56 mm
inv. br. MG-2892-748

U polju izdužene pačetvorine (3/4 polja desno) trkači motor s motoristom na lijevo. Uz rub gore natpis u dva retka: OTVORENJE TRKALIŠTA 1932. / “MIRAMARE”. U polju lijevo natpis u četiri retka: I. / HRVATSKI / MOTO / KLUB. Signatura dolje lijevo: JUHN. Na poledini oznaka kovnice: GRIESBACH I KNAUS / ZAGREB.

4.a. I. hrvatski moto-klub Zagreb

1932. g.
jednostrana plaketa
kovanje, bronca
40,9 x 55,6 mm
inv. br. MG-2892-1820

U polju izdužene pačetrovine (3/4 polja desno) trkači motor s motoristom na lijevo. U polju lijevo natpis u četiri retka: I. / HRVATSKI / MOTO / KLUB / ZAGREB. Signatura dolje lijevo: JUHN. Na poledini oznaka kovnice: GRIESBACH I KNAUS / ZAGREB.

4.b. I. hrvatski moto-klub Zagreb /Motorist na motorkotaču

1932. g.
jednostrana plaketa
kovanje, bronca
41 x 56 mm
inv. br. MG-2892-749

U polju izdužene pačetrovine (3/4 polja desno) trkači motor s motoristom na lijevo. Bez natpisa.

5. Zagrebačka streljačka družina

1934. g.
 dvostrana medalja
 kovanje, bronca
 Ø = 40 mm
 inv. br. MG-2892-1766

Avers: U polju, na ravnoj liniji (povišenog segmenta), figure dvoje stiliziranih usporednih polunagih strijelaca, izražajne muskulature u profilima na desno. U poluklečećem su stavu, ispružene desne noge i s odapetim lukovima u rukama. U prvom je planu muškarac, a iza žena prikazana poput Dijane. Uz rub uokolo natpis: ZAGREBAČKA STRELJAČKA DRUŽINA. Dolje, u povišenom segmentu, natpis: ZAGREB. Signatura u polju dolje lijevo: H. JUN.

Revers: U polju ugravirani natpis u sedam redaka: I. / NAGRADA / META SAVEZA SOKOLA / KRALJEVINE JUGOSLAVIJE / 4. VIII. 1934. / DAR SAV. SOKOLA KRALJ. / JUGOSLAVIJE. Uokolo vijenac od lovora.

5.a. Zagrebačka streljačka družina

1934. g.
 dvostrana medalja
 kovanje, bronca
 Ø = 35 mm
 inv. br. MG-2892-752

Avers: isto kao 5.

Revers: U polju ugravirani natpis u pet redaka: I. / NAGRADA/ NA METI. POLET / U PRV. ETAPI GRUPE "B" / IZ 1935 GOD. Ispod ugravirana vinjeta. Uokolo poluotvoreni vijenac, lijevo od lovorove, a desno od hrastove grane.

5.b. Zagrebačka streljačka družina

1934. g.

jednostrana medalja

kovanje, bronca

Ø = 35 mm

inv. br. MG-2892-753

Avers: isto kao 5.

5.c. Zagrebačka streljačka družina

1934. g.

jednostrana medalja

kovanje, bronca

Ø = 40 mm

inv. br. MG-2892-1758

Avers: isto kao 5.

6. 5. Balkanske igre, Zagreb, 1934.

jednostrana medalja

kovanje, bronca

Ø = 60 mm

inv. br. MG-2892-750

U polju, na ravnoj liniji (povišenog segmenta), dva sportaša u trku s desna na lijevo; atletičar u prvom planu okrenut leđima i poludesno, u ispružennoj desnoj ruci dodaje štafetnu palicu atletičaru u drugom planu. Uz rub gore broj: 5. U polju lijevo, u okomici natpis: ZAGREB. Dolje, u povišenom segmentu, natpis u dva retka: BALKANSKE IGRE / 1934. U polju desno dolje signatura H. JUN. Na poleđini oznaka kovnice: GRIESBACH I KNAUS / ZAGREB.

6.a. 5. Balkanske igre, Zagreb

1934.

jednostrana medalja

posrebreno; kovanje, bronca

Ø = 60 mm

inv. br. MG-2892-751

Isto kao 6.

7. Prvenstvo Jugoslavije u mačevanju

1936. g.
 redukcija, bakelit
 89 x 157 mm
 inv. br. MG-2892-754

U polju desno, na uzdignutom donjem rubu, mačevalac (pod punom opremom) u raskoraku na lijevo. U polju lijevo natpis u četiri retka: PRVENSTVO / JUGOSLAVIJE / ZAGREB / 1936. Uz rubove lijevo i desno stilizirane uspravljene maslinove grančice.

7.a. Prvenstvo Jugoslavije u mačevanju

1936. g.
 jednostrana plaketa
 kovanje, bronca
 51 x 88 mm
 inv. br. MG-2892-692

Avers: Isto kao 7., s dodanom signaturom kovnice uz rub dolje desno: GRIESBACH - KNAUS - ZAGREB.

Medaljerska djela Hinka Juhna s meko modeliranim volumenima zatvorene forme ostavljaju izrazit dojam. Suptilni umjetnički izričaj potvrđen u oblikovanju keramike i ostalih djela male plastike, vješto je prilagodio i primijenio u izradi medalja i plaketa.

Šest sportskih medalja i plaketa s inačicama te jedna portretna plaketa iz fundusa Moderne galerije, sveukupno sedamnaest medaljerskih djela Hinka Juhna nastalih od 1928. do 1936. godine, svjedoče o kiparskim, ikonografskim i kompozicijskim vještinama umjetnika koji je u maloj plastici ostvario monumentalna stilizirana dekorativna djela.

Literatura:

Gamulin, Grgo, Hrvatsko kiparstvo XIX. i XX. stoljeća, Naprijed, Zagreb, 1999.

Gareljčić, Tatijana, Zbirka inž. Dragutina Mandla, Moderna galerija, Zagreb, 2009.

Gareljčić, Tatijana, Zagrebački kovničari i graveri, Moderna galerija, Zagreb, 2010.

Gareljčić, Tatijana, Ivo Kerdić, Moderna galerija, Zagreb, 2011.

Gareljčić, Tatijana, Robert Frangeš - Mihanović, Moderna galerija, 2015.

Prelog, Petar, Proljetni salon 1916 - 1928., Umjetnički paviljon, Zagreb, 2007.

Roje-Depolo, Lida, Hinko Juhn, Gliptoteka JAZU, Zagreb, 1989.

1907. od zanosa do identiteta / prvi profesori i učenici Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu (grupa autora), Umjetnički paviljon, Zagreb, 2008.

Vrga, Boris, Izložba slika i skulptura prvoupisanih studenata Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu - u listopadu 1907., Galerija Ulrich, Zagreb, 2007.

Vujčić, Davorin, Hinko Juhn, ArTresor, Zagreb, 2009.

Zlamalik, Vinko, Memorijal Ive Kerdića, Zagreb, 1980.